

УДК 82-09(477.43)

О.А. Броварська

**ІСТОРИЧНІ РЕТРОСПЕКТИВИ Й НАЦІОСОФСЬКІ ПОШУКИ
СУЧАСНОЇ ПУБЛІЦИСТИКИ У СЕМІОТИЧНОМУ ДИСКУРСІ
(НА МАТЕРІАЛІ ЕСЕ БОГДАНА ТЕЛЕНЬКА «СОЛОВЕЦЬКИЙ
ЛАБІРИНТ. ЗАПИСКИ УПЕРЕДЖЕНОГО ПАЛОМНИКА»)**

Наскрізним ідейним ферментом здобутку української публіцистики початку ХХІ ст. є розробка національної ідеї, аксіологічний характер опрацювання сюжетів із історії розвитку держави минулого століття, новаторське збагачення жанрово-композиційних, стильових моделей публіцистичних творів.

Поетикальні особливості та жанрова специфіка публіцистики ХХ–ХХІ ст. сьогодні визначають науковий інтерес відомих дослідників В.М. Галич, О.А. Галича, Н.М. Поплавської, В.О. Садівничого, К.М. Ульянової та ін. Традиції та новаторство національної й світової публіцистичної творчості знаходяться у центрі дискурсу, представленого іменами таких сучасних вчених як О.П. Короченський, Л.Г. Пономаренко, Є.Д. Циховська, В.Л. Галацька, А.В. Дроздова та ін. Концептосферу української публіцистики детально аналізує В.М. Москалюк, український досвід національної публіцистики як соціокультурної інформації презентує у своїх працях О.А. Мітчук.

Глибока концептуальність публіцистичного мислення сучасного художника породжує творення знакової системи на фоні його творів. Актуальним у цьому плані є дослідження творчості відомого подільського публіциста Богдана Теленька, де акцентуємо увагу на використанні ним історичних ретроспектив та висловленні націософських тверджень у світлі наскрізної та лейтмотивної ідеї націєтворення, на введенні його творчості в ширший ідейний простір задля декодування історичної правди про українську націю, історію, реальність тощо. У розв'язанні такої мети нашої розвідки пропонується застосовувати елементи семіотичного аналізу, які сьогодні фрагментарно

використовуються у арсеналі наукового зняряддя дослідників української публіцистики. Так, чіткі схеми семіотичних досліджень візуальної інформації пропонує взяти до уваги В.В. Гридчина, стверджуючи, що в Україні поки не існує семіотичної традиції аналізу на відміну від Росії та Естонії [1]. Однак однією зі спроб такого наукового проектування на аналіз публіцистики є дослідження А.А. Кондрико, де автор підкреслює, що «у семіотичі тексти тлумачать як системи знаків, що складаються з двох обов'язкових частин: по-перше, поверхневої структури на рівні синтаксису та слів, а по-друге, значення, що лежить в основі» [4, с. 269]. Науковець В.В. Хорольський вважає, що основу сучасної методики аналізу публіцистики має становити культурологічний підхід до ЗМІ, що не скасовує соціологічного вивчення текстів, але суттєво доповнює його насамперед елементами метаісторичного та архетипічного аналізу явищ [11].

На перетині століть відбувається вираження інтелектуальних феноменів нації (модуль-особистостей) в інформаційному просторі та починає формуватися нова свідомісна парадигма, яка містить культурологічні, етнологічні, мовні, суспільні, політичні та ін. орієнтири. Так, чим інтелектуальніша сфера свідомості (свідомісного відображення), тим чіткіша вона на рівні колективно-соціальному чи відображеному. Тому ідентифікація (нації) залежить від наявності структур національного культурного горизонту (мистецтво, публіцистика, наука). На нашу думку, у творчості Богдана Теленька подібна ідентифікація відбувається, тому запит публіцистики такого рівня доволі однозначний: або реципієнт-дослідник стане одnodумцем автора (щирим патріотом України), або опонентом (щонайменше відстороненим критиком). До такого вибору спонукають неодноразові авторські апеляції до сучасників, влучно розташовані у творі поруч із історичними ретроспективами (у жахливі роки комуністичних репресій, у період Київської Русі, у часи царювання Івана Грозного, Олексія Тишайного, Петра I, Катерини II, повстань декабристів та ін.). До ретроспективного художньо-мистецького матеріалу ми також віднесемо численні легенди, перекази та пророцтва, які автор майстерно використовує у тексті паралельно із аксіологічними

судженнями про події сучасності та апелятивні звернення (наприклад, у розділах «Перейти через «ворота у пекло» «Урок від княгині Ольги» та у ін.). Власне така риторичність, зміщення часів, виведення у мистецьку площину водночас меморії й акції, і є перевагами жанру публіцистики, в якому припустимі порушення усіх канонів, жанрово-стильові зсуви, створені амплітуди у сюжетній композиції та художньо-образній організації задля досягнення мистецької (і не лише) мети. Так, твір «Соловецький лабіринт. Записки упередженого паломника» [8] ідентифіковано автором як «гостросюжетна повість, написана у жанрі есе», хоч сама назва говорить, що тут містяться записки, а прочитання твору дає підстави підкреслити жанрові ознаки подорожі, елементів філософського трактату (медитації, сентенції, роздуми), використання фольклорної традиції (легенди, перекази, пісні, містифікації), історичного нарису, документалістики та ін. Таке змішування жанрів характерне для сучасної публіцистики і є предметом низки досліджень у галузі жанрології. Отже, у публіцистичному осмисленні сучасності Богдан Теленько широко використовує історичні ретроспективи, які сам вирізняє як рефлексії, екзерсиси, контраверсії тощо.

Варто зазначити, що рефлексія (від лат. *reflexio* – звернення назад) філософський метод, при якому об'єктом пізнання може бути сам спосіб пізнання (гносеологія) або знання, думка, вчинок (епістемологія). Процес самопізнання, при якому усвідомлюються та осмислюються власні думки та психічні переживання називають саморефлексією. При цьому виділяють види рефлексії: елементарна, наукова, філософська, літературна [12]. На нашу думку у творі використовуються усі види рефлексії, серед яких першорядну роль відіграють філософська й літературна. Прикметним явищем авторського стилю є те, що його літературні рефлексії, насичені описами трансцендентного стану, у перших розділах твору дають підстави дослідникам для стильового означення, відомого у літературознавстві як «потік свідомості», але подальша динаміка стилю Богдана Теленька ілюструє суттєві трансформації, позначені лаконічністю та чіткістю висловлювань, деталізацією у використанні статистики, історичних

фактів. Навіть використання біографічних даних в'язнів соловецьких тюрем, героїв легенд, міфів, історичних оповідей підпорядковується певній структурній організації, яка слугує в свою чергу площиною для закріплення коду розгерметизованої інформації й творенню знакової системи публіцистики митця. Такі стильові метаморфози доводять перевагу національної та ідейно-філософської домінанти мислення автора над авторитетом його художньо-мистецької майстерності. Поступово у модуль-свідомісній площині твору чітко проглядається полюсне розташування двох домінантних знакових утворень, які можна окреслити як потужні модуль-системи «Україна (нація)» та «Росія імперська (радянська)». Власне взаємодія цих двох систем створює конфлікт, гостросюжетність, виразність твору і слугує яскравим полотном для репрезентації націософської коцепції автора.

Тематична парадигма націософських пошуків і тверджень автора охоплює ряд спірних питань щодо походження російського та українського народів, розвитку та розколу слов'янської православної церкви, геополітичних окреслень, історичних націєвірних чинників, складників генетичного коду нашої нації та росіян та ін. Відомо, що зі здобуттям Україною незалежності гостро постало питання етногенезу українців, адже стереотип Київської Русі як «спільної колиски» ще досить міцно закорінений у свідомості великої кількості українців. А звідси – і недержавний народ, меншовартість, рабські риси. Сучасні дослідники стверджують, що «спільна колиска» була створена в кабінетах радянських «учених» за вказівкою комуністичної партії. Дослідник Дмитро Клець зазначає, що «триваюча криза українства зумовлена, власне, внутрішніми причинами. І насамперед – специфікою розуміння українцями світу та власного життя в ньому» [3]. Опис структури українського світогляду та аргументоване пояснення суті негативних рис українців й навіть спроби формулювання цих питань як наукової проблеми присутні вже у працях І. Огієнка, М. Шлемкевича, І. Франка, О. Чижевського, Є. Маланюка, Р. Іваничука та ін. Здавалося б, гарантом подальшого соціального прогресу буде позбавлення згаданих рис, зокрема

сумнозвісної меншовартості. Але, з другого боку, якщо вони притаманні мільйонам українців упродовж століть, то це означає, що такі риси зумовлені якимись надіндивідуальними чинниками. У цьому напрямку Іван Огієнко та Роман Іваничук зробили конкретні кроки, назвавши причини «хвороби» менталітету та запропонували свій шлях до подолання національного комплексу меншовартості. У публіцистиці Богдана Теленька присутні неодноразові вказівки на надмірну довіру авторитетних українських громадських та політичних діячів, талановитих письменників, вчених нашим північним сусідам у всі часи історичного розвитку держави (у часи царювання Петра I, Катерини II, у радянські часи і сьогодні також). Тому тут історичні ретроспекції автор використовує з метою застереження й апеляції до сучасних українців, вказуючи на те, що спогади про соловецькі поневіряння «мали б стати настільними книгами для багатьох українських політиків та державців» [8, с. 152]. Автор розвиває історико-релігійну студію проти закріпленого у російській історіографії й проголошеного місцевим «старцем», ігуменом тамтешнього Єлеазарівського монастиря Філотеєм ідею Москви як «третього Риму» [8, с. 145-146]. Ведучи таку полеміку із сучасними та колишніми істориками й духівниками, автор підкреслює імперські апетити й дії у світлі сучасних подій на сході України, чим значно підсилює навантаження модуль-свідомісної площини структури «Росія».

Розглянемо прийоми, названі автором як історичні екзерсиси та контраверсії. «Екзерсис (фр. *exercice* – вправа, від лат. *exercitium*) – застаріле найменування занять взагалі з метою належного оволодіння тими чи іншими навичками, спочатку означало, в широкому сенсі – систематичні вправи в різних дисциплінах, що вимагають володіння рядом прийомів; наприклад, в фехтуванні, вольгитжирівці, при освоєнні техніки гри на музичному інструменті. Термін зберігся переважно в музичному і танцювальному тезаурусах, використовується також у різних жанрах літератури і журналістики для додання ситуації або оцінці іронічного або спекулятивного відтінку. Екзерсис – комплекс вправ для вдосконалення техніки балетного танцю» [12]. Письменник скористався ним при описі перебування у

Пскові. Екзерсисами автор неодноразово користується, коли описує скульптурні мікси з пам'ятників – лубочного, як крізь у колишньому СРСР, Леніна, зеленуватої бронзової статуї Кірова у характерній позі та ін. Подібні глузування спостерігаємо у мові автора й над іншими ознаками посттоталітарної дійсності.

Щодо контраверсії (*controverse* у перекладі з французької «суперечка»), то вони найбільше проглядаються саме у тих ретроспекція, де автор або ставить під сумнів традиційне трактування певних історичних фактів чи прочитання давніх літописів, або пропонує читачеві звернути увагу й надати більшого значення окремим історичним деталям, таким, як, наприклад, українське походження Наталії Гончарової (вона була правнучкою Петра Дорошенка), яке Пушкін вивчав і поважав, українські корені Достоєвського та інших відомих у історії й літературі осіб. Цим письменник, здається, підсилює генетичну значущість української нації. Інтертекстуальне використання уривку із поеми Пушкіна «Полтава» надає цьому прийому особливий переконливості. Адже Пушкін, символ російської культури, проникливо й з любов'ю пише про Україну й висловлюється словами відомого гетьмана «...Теперь бы грянуть нам войною На ненавистную Москву!...». На нашу думку, такі контраверсії адресовані не лише аудиторії українського читача, автор спрямовує їх тим, хто здатен дивитися на сьогодення крізь історико-культурну призму і серед сусідів-росіян.

М. Зубрицька зазначає: «Є ціла низка культурних знаків, які виявляють цікаві соціокультурні тенденції українського сьогодення, його найприкметніші ознаки та коди і водночас часто вказують на хворобливі симптоми в суспільній свідомості» [2, с. 196]. Знак є основним засобом культури, за його допомогою фіксується й оцінюється індивідуальна інформація про людину, націю, світ культурних текстів. Публіцист надає смислового значення знакам (фактам) – так утворюються публіцистичні модуль-системи (концепти), вибудовуючись в структуровану авторську концепцію, основою якої є твердження щодо величі та самобутності нашої нації. Тут варто зауважити на широко застосованому автором прийомів антиномії, який представлено у таких протидіючих схемах: імперська Росія – незалежна

Україна; Рай – Пекло, Петро Калнишевський – Катерина II; Монах Елезар – реформатор Никон; харизматичний Ігумен Філіп – цар Олексій Тишайний; видіння Богородиці – «ворота у пекло» (Кемський пересильний пункт); ченці старовіри – петровські стрільці-випишувачі; кат Матвеев та йому подібні – в'язні-втікачі; сучасні проросійські політики – Небесна сотня та ін. Такі антиномії підсилюються описами героїчних вчинків протестувальників-втікачів, смиренних православних молитовників, Савватієвським та Свято-Вознесенським скитами, Філіповою пустинню, Великим Соловецьким островом з центром у Свято-Преображенському монастирі, анзерським Свято-Тросецьким та Голгофо-Розп'ятським скитами, де поряд із монастирськими будівлями були добудовані табірні установи та бараки, й жахливими фактами знущань та розстрілів, спогадами про катування, гвалтування жінок-в'язнів, «перетворення комуністичною вохрою найсвятіших місць вівтаря церков та монастирів на карцери та «параші» [2, с. 67]. Підкреслимо, що значну роль у підтриманні антиномічного сприйняття «замкненого кола» Соловків у книзі відіграють численні графічні рисунки видів монастирів, храмів, пам'ятників, зроблені автором під час подорожі й використаний в дизайні обкладинки фрагмент фото ченця Онуфрія (Поречного). Ці мистецькі взаємодії забезпечують мультимедійне звучання твору у інформаційному просторі й органічно довершують його концептуальне навантаження.

Націософські пошуки Б. Теленька широко супроводжуються біблійним матеріалом. Відомий сучасний дослідник С. Хороб визначає, що у творчості українських письменників «немаловажну роль відіграє й неоміфологічна рецептивна модель, яка так чи інакше завжди вибудовується на зміщенні або й протилежності часо-просторовий площин та уявлень (це суттєво позначається на загальній композиції драматургічного твору), на органічному поєднанні національно-українського і релігійно-християнського, здебільшого біблійного...» [10, с. 224]. Вчений говорить, що таке підкреслено активне використання поезики біблійного хронотопу засвідчувало не просто пошук мистецьких засобів виразності, а й, що дуже важливо,

продуктивність художнього мислення українських письменників. Про перенесення біблійно-релігійного матеріалу на національний ґрунт українськими письменниками неодноразово говорять дослідники Г. Штонь, І. Бетко, Л. Гром'як, А. Нямцу, В. Антофійчук (у прозі та поезії); С. Хороб, М. Кудрявцев, М. Сулима (у драматургії). Дослідники проблеми традиції та новаторства у світовій літературі А. Нямцу й В. Антофійчук [6] підкреслюють, що така форма трансформації канонічного матеріалу була досить поширена в літературі ХХ ст. Якщо цей мистецький прийом перенести на семіотичну матрицю, то чітко проглядається зв'язок біблійних цитат, легенд, історій із орбітальною модуль-системою «авторське «Я». Розглядаючи цю модуль-систему у попередніх творах автора, можна помітити, що її розміщення було якщо не в центрі, то принаймні набагато ближче до протидіючих модуль-систем «нація (Україна)» й «Росія». У творі «Соловецький лабіринт» ця протидія підсилюється озвученням вічного протистояння («Христос – Антихрист (Деміург)» на фоні українсько-російської теми. Певну орбітальність «авторському «Я», викликану, певне, більшою філософічністю, а також віддаленістю від конфлікту двох систем-світів, письменник забезпечує своїм пересмішництвом («Хроніки пересмішника» [9]) та «упередженням», точніше поступовим позбавленням від упереджень протягом подорожі [8, с. 77]. У такому разі ми підкреслюємо безпеліаційність та пом'якшення тону оповіді, водночас більшу ангажованість реципієнта у авторській дискурсі завдяки використанню образів-символів та цитат із Святого Письма. Певну довершеність в таких пікових, на нашу думку, позиціях, висловлюваних автором, буде ілюструвати те, що починається твір із слів Івана Богослова про прихід диявола, а закінчується словами преподобного Елезара, які допомогли йому подолати спокусу: «Христос з нами устави́ся». Так, наче справді письменник їхав на прощу із своїми упередженнями, з відчуттями швидше Томи Невіруючого, ніж Петра-Кіфи, що до Спасителя готовий іти по воді, а повертається з іншими помислами, як і має відбуватися із християнином після сповіді та відвідання святих місць. У цьому плані прийом ретроспективної оповіді дозволив письменникові

вдало змістити численні часові контексти, актуалізувати події майже двотисячолітньої давнини з погляду сучасних національно-ідеологічних міркувань й особистих, християнських. Автор підсумовує: «...Надії та сумніви, рішучість та емоції, мужність та неймовірна самопожертва, ідеалізм та перші розчарування, а разом і вияви небаченої досі в наші часи висоти національної гідності – це той дивовижний духовний алгоритм, в якому живе нині душа нашого народу» [8, с. 186]. Останні сторінки есе сповнені віри у Божу милість, у нашу націю, в український народ.

В одному з інтерв'ю головний редактор газети «День» Л. Івшина запропонувала ввести мораторій на критику нашого менталітету, висловивши таку думку: «Історія українського народу дає колосальний матеріал для українського майбутнього, бо вона добре випрямляє спину українцям. Коли добре знати нашу історію, то не доведеться охкати про нашу меншовартість. Знаючи історію, українці легко можуть повернути втрачену гідність» [3]. Подібні твердження звучать у публіцистиці Б. Теленька: «Тож нині, повертаючись до свідчень та одкровень великих мучеників та провидців, маємо брати на свій карб найперше криваві свідчення власної історії й там, насамперед, шукати відповіді на непрості запитання нинішніх днів. Тільки за цієї умови, переконаний, можемо сподіватися на ласку Всевишнього й у тому, що нинішні випробування для нашого народу не є черговим його покаранням за безчисельні видимі та невидимі, давні та нинішні гріхопадіння, а лишень справжнім його дороговказом до очищення, пройшовши через яке з честю, ми нарешті виберемося з тупикових лабіринтів власної історії та почуємо нарешті рятівний та життєдайний звук сурми сьомого Ангела...» [8, с. 190].

Формат і тематичний ракурс нашого дослідження обмежують детальний аналіз публіцистики Б. Теленька у семіотичному дискурсі. Ми виділили лише окремі модуль-системи з метою підкреслення їх ролі та значення у побудові знакової системи публіцистики. Елементи цієї потужної системи повноцінно функціонують у кожному публіцистичному творі Б. Теленька, але, щодо її довершеності та репрезентативності, то тут значну роль відіграють історичні

ретроспективи автора, які в свою чергу слугують трансляції національних ідей автора у творі. Варті подальшого дослідження поетикальні особливості публіцистики автора у площині застосування системних методів нарративної семіотики.

Література

1. Гридчина В.В. Візуальне сприйняття образу і знаку: психологія і семіотика / В.В. Гридчина // *Культура народів Причорномор'я*. – 2007. – № 101. – С. 193-195.
2. Зубрицька М. Антологія світової літературно-критичної думки ХХ ст. (Слово. Знак. Дискурс) / М. Зубрицька. – Львів: Літопис, 2002. – 832 с.
3. Клець Д. До природи деяких негативних рис українського світобачення [Електронний ресурс] 21.02.2003. / Д. Клець. – Режим доступу: <http://maidan.org.ua/news/view.php3>.
4. Кондрико А.А. Наративна семіотика в системі методів дослідження медіатексту/дискурсу / А.А. Кондрико // *Наукові записки Інституту журналістики*. – 2014. – Т. 54. – С. 268-271.
5. Лось Й. Бачити великі істини (Публіцистика і тенденції розвитку світу) / Й. Лось // *Вісн. Львів. ун-ту. Серія: Журналістика*. – 2001. – Вип. 21. – С. 26-41.
6. Нямцу А.В. Проблеми традиції та новаторства у світовій літературі / А.В. Нямцу, В.І. Антофійчук. – Чернівці: Рута, 1998. – 208 с.
7. Огієнко І. (Митрополит Іларіон). Розп'ятий Мазепа, [упоряд., авт. передм. і комент. М.С. Тимошик] / І. Огієнко. – К.: Наша культура і наука, 2003. – 348 с.
8. Теленько Б. Соловецький лабіринт. Записки упередженого паломника / Б. Теленько. – Кам'янець-Подільський: ПП «медобори-2006», 2014. – 192 с.: іл.
9. Теленько Б. Хроніки пересмішника / Б. Теленько. – Кам'янець-Подільський: ПП «Медобори-2006», 2012. – 400 с.
10. Хороб С. Літературно-мистецькі знаки життя (Літературознавчі й театрознавчі статті, дослідження і публіцистика) / С. Хороб. – Івано-Франківськ: Нова зоря, 2009. – 390 с.
11. Хорольский В. Культурологический метод изучения публицистических текстов [Електронний ресурс] / В.В. Хорольский // *Культура*. – 2001. – № 6 (60). – URL: <http://www.woa/wa/Main?textid=796&level1=main&level2=articles>.
12. uk.wikipedia.org/wiki/ѐ

Анотація

О.А. Броварська. Історичні ретроспективи й націософські пошуки сучасної публіцистики у семіотичному дискурсі (на матеріалі есе Богдана Теленька «Соловецький лабіринт. Записки упередженого паломника»)

У статті пропонується аналіз есе сучасного подільського публіциста Богдана Теленька крізь призму використання ним історичних ретроспектив та висловлення націософських тверджень у світлі наскрізної та лейтмотивної ідеї націєтворення, уведення його творчості в ширший ідейний простір задля декодування історичної правди про українську націю, історію, реальність. У розв'язанні такої мети нашої розвідки застосовано елементи семіотичного аналізу. Підкреслюється, що у публіцистичному осмисленні сучасності автор використовує історичні ретроспективи, які сам вирізняє як рефлексії, екзерсиси, контраверсії. Звертається увага на застосування автором прийомів антиномії, які представлено у протидіючих модуль-системах. Тематична парадигма націософських пошуків і тверджень автора супроводжуються біблійним матеріалом, охоплює ряд спірних питань щодо походження російського та українського народів, розвитку та розколу слов'янської православної церкви, геополітичних окреслень, історичних націєвірних чинників, складників генетичного коду української нації та ін.

Ключові слова: публіцистика, жанр, стиль, образ, поетика, рецепція, концептуальність, знаковість.

Аннотация

Е.А. Броварская. Исторические ретроспективы и нациософское поиски современной публицистики в семиотическом дискурсе (в материале эссе Богдана Теленько «Соловецкий лабиринт. Записки предвзятого паломника»)

В статье предлагается анализ эссе современного подольского публициста Богдана Теленько сквозь призму использования им исторических ретроспектив и высказывания нациософских утверждений в свете сквозной и лейтмотивной идеи нации, введение его творчества в широкое идейное пространство для декодирования исторической правды об украинской нации, историю, реальность. В решении такой цели нашей разведки применены элементы семиотического анализа. Подчеркивается, что в публицистическом осмыслении современности автор использует исторические ретроспективы, которые сам выделяет как рефлексии, экзерсисы, контраверсии. Обращается внимание на широкое применение автором приемов антиномии, представленных в противодействующих знаковых модуль-системах. Тематическая парадигма нациософских поисков и утверждений автора сопровождается библейским материалом, охватывает ряд спорных вопросов о происхождении русского и украинского народов, развития и раскола славянской православной церкви, геополитических очертаний, исторических нациетворных факторов, составляющих генетический код украинской нации и др.

Ключевые слова: публицистика, жанр, стиль, образ, поэтика, рецепция, концептуальность, знаковость.

Summary

O.A. Brovarska. Historical Retrospectives and National and Philosophic Search of Modern Publicism in Semiotic Discourse (Based on the Essay of Bogdan Telenko “Solovetskyi Maze. Notes of Preconceived Pilgrim”)

The article presents the analysis of the essay of the contemporary publicist in Podillia Bogdan Telenko through the prism of using historical retrospectives and expression of national and philosophic statements in the light of continuous and burden idea in nation-building and putting his work into a broader ideological space for decoding the historical truth about Ukrainian nation, history and reality. The elements of semiotic analysis are used in addressing this goal of our research. It is emphasized that in publicistic understanding of the present the

author uses historical retrospectives, which he defines as reflections, exercises and contraversions. Attention is drawn to the using of techniques of antinomy by the author that is presented in counteracting module systems. Thematic paradigm of national and philosophic searches and assertions of the author are accompanied by biblical material, cover a number of controversial issues about the origin of the Russian and Ukrainian peoples, and the split of Slavic Orthodox Church, geopolitical outlines, historical nation-building factors, components of the genetic code of the Ukrainian nation etc.

Key words: publicistic, genre, style, image, poetics, reception, conceptuality, symbolic meaning.

Інформація про автора

Броварська Олена Аркадіївна – ORCID 0000-0002-2564-4473; кандидат філологічних наук, завідувач кафедри документознавства та інформаційної діяльності Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна»; вулиця Толбухіна, 2а, м. Хмельницький, 29009, Україна